

อิทธิพล soft power ของจีนในการร่วมมือกับ ประเทศแถบเอเชียอาคเนย์

Rao Ruiying¹

บทคัดย่อ

แกนกลางของ soft power จีนอยู่ที่วัฒนธรรมจีน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดและมีอิทธิพลต่อประเทศและชนชาติอื่นๆด้วย ในการร่วมมือกับประเทศแถบเอเชียอาคเนย์ในอดีตและปัจจุบัน soft power ของจีนได้แสดงบทบาทที่สำคัญเรื่อยมา และสะท้อนให้เห็นถึงการเกื้อหนุนประเทศเอเชียอาคเนย์เมื่อเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ การพัฒนาการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ การพัฒนาการค้า และชาวจีนโพ้นทะเลจำนวนมากในประเทศแถบเอเชียอาคเนย์ก็เป็นแหล่ง soft power ของจีนที่สำคัญอย่างหนึ่งด้วย เสน่ห์ soft power ของจีนได้รับการยกย่องและยอมรับจากประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ ขณะเดียวกัน soft power ของจีนก็แสดงให้เห็นว่าประเทศจีนกำลังเจริญเติบโตอย่างสันติ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะภาษาและวรรณคดีเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

1. บทนำ

soft power มีความหมายว่าความสามารถที่คนจะได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ โดยการชักจูงหรือ โน้มน้าวให้คนอื่นคล้อยตามความประสงค์ของตน แต่เดิมนิยามนี้ใช้ในสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่ออธิบายถึงความสามารถของตัวแสดงทางการเมือง เช่น รัฐ ในการสร้างอิทธิพล โน้มน้าวพฤติกรรมหรือผลประโยชน์ของหน่วยทางการเมืองอื่นๆ (หรือรัฐอื่นๆ) อย่างไม่เป็นทางการ โดยผ่านเครื่องมือทางวัฒนธรรมหรือทางอุดมการณ์

soft power ต่างจาก hard power อันเป็นอำนาจที่ผู้มีอำนาจมักจะใช้วิธีการข่มขู่ ขู่เข็ญ กดดันผู้อื่นทั้งทางกายและทางวาจาอย่างแข็งกระด้าง เช่น การคุกคามด้วยกำลังทหารและการลงโทษทางเศรษฐกิจ คนรุ่นเก่าๆ และผู้นำรุ่นเก่ามักจะติดขัดกับความคิดที่ว่า คนมีอำนาจคือคนที่สามารถสั่ง บังคับ และบีบเค้นให้ผู้อื่นทำตามอย่างที่คุณต้องการ โดยใช้กำลังหรือวาจาที่กระด้าง กราดเกรี้ยว อย่างไรก็ตาม เมื่อโลกเปลี่ยนไป ผู้คนมีการศึกษามากขึ้น สามารถสื่อสารถึงกันมากขึ้น hard power แบบนี้นับวันจะหมดความชอบธรรมไปเรื่อยๆ ตัวอย่างเช่น การใช้กำลังอำนาจทางทหารแบบเดิมของสหรัฐอเมริกาที่นับวันจะใช้การไม่ได้มากขึ้น หรือผู้นำประเภทเจ้าอารมณ์ จอมสั่ง จอมบงการ จอมเกรี้ยวกราดทั้งหลาย ก็เริ่มขาดความชอบธรรมมากขึ้น ผู้คนมีแนวโน้มที่ต้องการผู้นำที่ใช้ "soft power" อันเป็นแม่เหล็กในการดึงดูดหล่อหลอมเอาบรรดาผู้คนทั้งหลายให้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ค่านิยมร่วมกันและมาช่วยกันมุ่ง

แสวงหาเป้าหมายร่วมกัน² ในการพัฒนาประเทศและร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ soft power มีความสำคัญที่เทียบเท่า hard power ในบางครั้งอาจสำคัญกว่า hard power เพราะ soft power เป็นกำลังทางจิตใจ เน้นทางด้านการเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม รูปแบบการพัฒนาประเทศและอิทธิพลต่อประเทศอื่น ๆ ในกิจการทางสากล

ขณะเดียวกัน soft power ก็ต้องอาศัย hard power ทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐาน ถึงแม้ว่า soft power จะเป็นแนวคิดใหม่ซึ่งเกิดขึ้นไม่นาน แต่แก่นหลักของ soft power ในแต่ละประเทศนั้นย่อมมีอยู่บ้างอยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากวัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมืองและระบบการปกครอง นโยบายทางการทูตและคุณภาพของประชาชนในประเทศ ซึ่งเป็นทรัพยากรพื้นฐานของ soft power³ ส่วนที่สำคัญที่สุดของ soft power อยู่ที่เสน่ห์ที่มีอยู่แล้วของประเทศใดประเทศหนึ่งหรือชนชาติใดชนชาติหนึ่ง ซึ่งสามารถดึงดูดประเทศอื่นๆ และชนชาติอื่นๆ ให้ยอมรับและมีอิทธิพลต่อประเทศและชนชาตินั้นๆ ด้วย⁴

การที่ประเทศอื่นๆ ยอมรับ soft power ของจีนอาจไม่ได้เป็นเพราะระบบการปกครองของจีน แต่เป็นเพราะวัฒนธรรมจีน รูปแบบการพัฒนา

² ดร.สมบัติ กุสุมาวลี คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
อำนาจเย็น-นักธุรกิจผู้ทรงอำนาจปัจจัยในการสร้างองค์กรชั้นนำ
<http://www.matichon.co.th/prachachat/prachachat_detail.php>

³ ความหมายของ soft power กลุ่มโครงการวิจัย มหาวิทยาลัยปักกิ่ง, พ.ศ. 2550

⁴ หลิว เต๋อปิน, ความเป็นมาและการพัฒนาของ soft power, วารสารสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยจี้หนัน, ค.ศ. 2004 ฉบับที่ 4 หน้า 5.

ประเทศ ค่านิยมของจีนและนโยบายทางการทูตของจีน ประเทศจีนกับประเทศเอเชียอาคเนย์ต่างๆ เป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดทั้งจากมุมมองในแง่ภูมิศาสตร์และแง่ประวัติศาสตร์ มีการไปมาหาสู่กันระหว่างประชาชนหรือการทำค้าขายกันไม่ขาดสาย เพราะฉะนั้นประเทศต่างๆ ในประเทศเอเชียอาคเนย์ต่างได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีนตั้งแต่สมัยโบราณ วัฒนธรรมจีนซึ่งเป็นแหล่งสำคัญของ soft power จีนมีอิทธิพลต่อประเทศเอเชียอาคเนย์ต่างๆ ในทางประวัติศาสตร์

ปัจจุบันจีนได้พัฒนาเศรษฐกิจของตนอย่างรวดเร็ว hard power ของจีนจึงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน soft power ของจีนก็ได้มีการพัฒนาเป็นอย่างมากซึ่งจะเห็นได้ในด้านต่างๆ

2. การให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศแถบเอเชียอาคเนย์ ช่วยเหลือวิกฤติทางเศรษฐกิจและภัยธรรมชาติของประเทศเพื่อนบ้านโดยยึดหลักความคิดลัทธิขงจื๊อ

ในวิกฤติการเงินเอเชียเมื่อปี 1997 ตั้งแต่ตอนแรกที่วิกฤติการเงินเกิดขึ้น จีนก็ประสบกับความกดดัน เพราะวิกฤติการเงินที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อการส่งออกของจีนเป็นอย่างมาก แต่รัฐบาลจีนยังยืนกรานไม่ลดค่าเงินหยวน ขณะเดียวกันก็ได้สนับสนุนเงินจำนวน 6 ล้านเหรียญ ให้แก่ประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ เพื่อช่วยให้ประเทศในเอเชียอาคเนย์สามารถผ่านวิกฤติการเงิน 1997 ไปด้วยกัน⁵

⁵ เงิน เสียนจื่อ, การวิเคราะห์ soft power ของจีนในเอเชียอาคเนย์, วารสารการวิจัยเอเชีย

เมื่อเกิดภัยธรรมชาติแผ่นดินไหวในมหาสมุทรอินเดีย และเกิดสึนามิขึ้น รัฐบาลจีนและNGOของจีนได้จัดคณะให้ความช่วยเหลือไปที่ประเทศต่างๆ ที่ประสบภัยธรรมชาติอย่างเร่งด่วน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือของจีนครั้งแรกและครั้งใหญ่ที่สุด

การช่วยเหลือวิกฤติการเงินและภัยธรรมชาติของประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ แสดงให้เห็นถึงปรัชญาทางการทูตและวัฒนธรรมลัทธิขงจื้อ ซึ่งมีจุดเด่นที่เมตตาธรรมและการอุทิศตนและความปรองดองของจีน การช่วยเหลือประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์เป็นการแสดงออกถึงความเจริญก้าวหน้าทางด้านอำนาจ hard power โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจของจีน ถ้าวิเคราะห์ในแง่ทางการทูต จีนกำลังสร้างอิทธิพลในแถบเอเชียอาคเนย์โดยวิธีการช่วยเหลือทางการทูต การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีงามกับนานาชาติเพื่อปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศต่างๆ ในแถบเอเชียอาคเนย์ และขจัดความเกรงกลัวของประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ที่มีต่อจีน ความจริงได้พิสูจน์ว่า มาตรการต่างๆ ของจีนเป็นมาตรการที่ถูกต้อง ซึ่งการกระทำเช่นนี้ไม่เพียงแต่ทำให้จีนได้รับความชื่นชมจากประเทศต่างๆ ในแถบเอเชียอาคเนย์ หากยังทำให้ประชาชนในประเทศแถบเอเชียอาคเนย์มีมุมมองใหม่ มีความเข้าใจต่อประเทศจีนมากยิ่งขึ้น ขจัดความหวาดระแวงต่อประเทศจีนอีกด้วย ขณะเดียวกันทำให้ชื่อเสียงและฐานะในเวทีโลกของประเทศจีนได้ยกระดับมากยิ่งขึ้น⁶

อาคเนย์, เดือนมิถุนายน ค.ศ. 2006, หน้า 2.

⁶ ลู่ จี้ผิง, soft power กับนโยบายทางการทูตในเอเชียอาคเนย์, สัมมนาเศรษฐกิจโลก

3. ในความร่วมมือระหว่างจีนกับประเทศแถบเอเชียอาคเนย์ต่างก็ได้พยายามพัฒนาการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมซึ่งส่งเสริมให้ประเทศในเอเชียอาคเนย์รู้จักจิตวิญญาณของวัฒนธรรมจีนมากยิ่งขึ้น

ประเทศจีนกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด ในประวัติศาสตร์ก็มีบันทึกว่าจีนมีการไปมาหาสู่กับประเทศเอเชียอาคเนย์ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการอพยพของชาวจีนจากมณฑลแถบชายฝั่งทะเลสู่ประเทศแถบเอเชียอาคเนย์ในหลายช่วงสมัย ซึ่งได้นำวัฒนธรรมและจารีตของจีนมาสู่ประเทศเอเชียอาคเนย์ด้วย ขณะเดียวกันแนวคิดลัทธิขงจื้อและขนบธรรมเนียมประเพณีจีนก็ได้ปลูกฝังในประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ด้วย ปัจจุบันประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์มี ดังเหรินเจีย ซึ่งเป็นชุมชนที่ชาวจีนอาศัยอยู่หลายแห่ง(เช่น ถนนเยาวราชของไทย) ในดังเหรินเจีย ผู้คนสามารถสัมผัสกับบรรยากาศของวัฒนธรรมจีน ตัวอย่างเช่น ในถนนเยาวราชของไทย เต็มไปด้วยร้านขายของต่างๆ ซึ่งเขียนด้วยตัวอักษรจีน รูปแบบสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในถนนเยาวราชก็เป็นรูปแบบของชาวจีน ถนนทั้งเส้นเต็มไปด้วยร้านขายยาสมุนไพรจีน ร้านอาหารจีน ร้านขายหนังสือจีน และศาลเจ้าจีน เวลาเดินในถนนเยาวราชมีความรู้สึกเหมือนกลับไปยังเมืองเล็กๆ ของจีนซึ่งมีลักษณะเมืองแบบเก่า ไม่เพียงแต่ถนนเยาวราชเท่านั้นที่มีสีสันของวัฒนธรรมจีน ในเขตอื่นๆ ของเอเชียอาคเนย์ก็มีอิทธิพลวัฒนธรรมจีนเช่นกัน ชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพเข้ามาในเอเชียอาคเนย์ต่างก็นำอารยธรรมทางวัตถุเข้ามาในเขตพื้นที่และนำ

และการเมือง, ค.ศ. 2007, ฉบับที่ 4 หน้า 4.

วัฒนธรรมขงจื๊อเข้ามาในเอเชียอาคเนย์ด้วยซึ่งเป็นอารยธรรมจิตวิญญาณที่ดีเด่นสำหรับประชาชนเอเชียอาคเนย์ สิงคโปร์เป็นแบบอย่างที่ดีในการดูดซึมวัฒนธรรมลัทธิขงจื๊อและนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศของตน จนประสบความสำเร็จตามความต้องการในการพัฒนาสังคมและการพัฒนาประเทศของตน สิงคโปร์ได้นำวัฒนธรรมต่างๆ มาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ แล้วในที่สุดก็ได้ตัดสินใจนำวัฒนธรรมของตะวันออกมาใช้รักษาส่วนที่ดีเด่นของวัฒนธรรมตะวันออกให้คงอยู่ต่อไป และให้วัฒนธรรมตะวันออกที่รักษาไว้เข้ากับสภาพสังคมของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งทำให้ประชาชนในประเทศสิงคโปร์ซึ่งเป็นคนละชาติพันธุ์ คนละศาสนา คนละภาษา สามารถมีความสามัคคีกันและรักชาติเหมือนกัน⁷

ปัจจุบันประเทศจีนกำลังเจริญเติบโตอย่างสันติ มีอิทธิพลวัฒนธรรมจีนซึ่งมีปรัชญาขงจื๊อเป็นตัวแทนในประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ จีนศึกษากลายเป็นประเด็นร้อนในประเทศแถบเอเชียอาคเนย์ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างจีนกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ก็มีมากขึ้น การศึกษาภาษาจีนได้รับความนิยมจากประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์เป็นอย่างมาก ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2004 จีนได้จัดตั้งสถาบันขงจื๊อไปทั่วโลก โดยมีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่การเรียนการสอนภาษาจีนและวัฒนธรรมจีนเป็นหลัก นักศึกษาต่างชาติซึ่งมาจากประเทศไทย อินโดนีเซีย

⁷ การเปรียบเทียบปรัชญาขงจื๊อในประเทศเกาหลีและประเทศสิงคโปร์
<<http://www.zhxxwh.net/bencandy.php>>

กัมพูชา ที่มาศึกษาในประเทศจีนนั้นมีจำนวนมากกว่าที่ไปศึกษาที่สหรัฐอเมริกา ถ้ามองในแง่ยุทธศาสตร์นักศึกษารุ่นใหม่เหล่านี้จะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญมากสำหรับประเทศชาติของเอเชียอาคเนย์ หลังจากจีนสถาปนาความสัมพันธ์กับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์การเรียนรู้ภาษาจีนไม่เพียงเป็นความต้องการของบุคคลหรือขององค์กร แต่เป็นความต้องการของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศใดประเทศหนึ่งต้องอาศัยภาษาของตนเอง แต่เมื่อเศรษฐกิจพัฒนาถึงระดับหนึ่งแล้ว การอาศัยภาษาของตนเองก็จะมีข้อจำกัด จำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงจะสามารถขยายมิติการอยู่รอดและการพัฒนาได้ อีกทั้งยังทำให้เศรษฐกิจพัฒนาขึ้นไปในระดับใหม่ได้ ประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ต้องการเรียนรู้ภาษาจีน จีนก็ต้องการเรียนรู้ภาษาต่างๆ ของประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ เศรษฐกิจของจีนจึงจะพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ประเทศจีนให้ความสำคัญกับภาษาในประเทศแถบเอเชียอาคเนย์เช่นกัน ในเมืองหลายแห่งของจีนได้เปิดสอนภาษาของประเทศต่างๆ ในแถบเอเชียอาคเนย์ โดยเฉพาะมณฑลยูนนาน นอกจากมีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งที่มีการเรียนการสอนภาษาของประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์แล้ว โรงเรียนอาชีวศึกษาและโรงเรียนมัธยมบางแห่งก็มีการเรียนการสอนภาษาของประเทศแถบเอเชียอาคเนย์ด้วย การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา วัฒนธรรม ทำให้จีนและประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ทำความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้นในการร่วมมือ และได้สร้างพื้นฐานการร่วมมืออย่างแข็งแกร่ง เสน่ห์ของวัฒนธรรมจีนทำให้ soft power ของจีนได้รับการยอมรับจากประเทศประเทศแถบเอเชียอาคเนย์

และซึมซับเข้าไปในจิตใจของประชาชนในประเทศแถบเอเชียอาคเนย์ด้วย

4. ความร่วมมือทางการค้าระหว่างจีนกับประเทศเอเชียอาคเนย์เป็นผลงานอันยิ่งใหญ่ ซึ่งทำให้ภูมิภาคมีความมั่นคงและรักษาความสัมพันธ์อย่างฉันท์มิตรระหว่างจีนกับประเทศเอเชียอาคเนย์ต่าง ๆ

ตามสถิติล่าสุดของกระทรวงพาณิชย์ จีนมีผลงานความร่วมมือทางการค้ากับประเทศแถบเอเชียอาคเนย์เป็นจำนวนมาก ยอดปริมาณการค้าแบบทวิภาคี(bilateral trade)เพิ่มขึ้น 20% ทุกปี ตั้งแต่ ค.ศ. 2002 ยอดการค้าแบบทวิภาคีระหว่างจีนกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ทะลุหนึ่งแสนล้านดอลลาร์โดยใช้เวลา 4 ปี ตามแนวโน้มการพัฒนาในปัจจุบันถึงปี ค.ศ. 2010 ยอดปริมาณการค้าคงสามารถถึง 2 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ผลงานการร่วมมือดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นโยบายทางการทูตที่เป็นการอำนวยประโยชน์แก่กัน และการอยู่ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสันติได้ประสบความสำเร็จ การร่วมมือกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ในระยะยาวที่ผ่านมา จีนได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์เป็นอย่างมาก ปัจจุบันประเทศแถบเอเชียอาคเนย์กลายเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 5 และตลาดนำเข้าอันดับที่ 4 ของประเทศจีน การสร้างเขตการค้าเสรีจีนกับประเทศในเอเชียอาคเนย์ได้รับผลคืบหน้าเป็นที่น่ายินดี อนาคตการสร้างเขตการค้าเสรีจีนกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์จะพัฒนาไปสู่ยุคทองที่จะมีการพัฒนาอื่นๆ ขึ้นไป ทำให้เศรษฐกิจของประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์มีการพัฒนาและมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

นักวิเคราะห์ในวงการพาณิชย์จีนและประเทศแถบเอเชียอาคเนย์เห็นว่า การสร้างเขตการค้าเสรีจีนกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ จะเป็นผลดีต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์มากยิ่งขึ้น จะได้รับผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย และจะสร้างโอกาสการพัฒนาใหม่ให้แก่เอเชียตลอดจนทั่วโลก หลายปีที่ผ่านมา การลงทุนจากประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ที่มาลงทุนในจีนมีปริมาณเพิ่มมากยิ่งขึ้น เขตการลงทุนในเขตชายฝั่งทะเลได้ขยายไปในภาคกลางและทางตะวันตกของจีน ขณะเดียวกัน ตลาดของประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ก็ได้ดึงดูดวิสาหกิจของจีน ไปลงทุน เพราะจีนเห็นว่า การไปลงทุนในตลาดประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์มีศักยภาพอันยิ่งใหญ่ ความร่วมมือระหว่างจีนกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ที่ประสบความสำเร็จถือว่าการสร้างแบบอย่างที่ดีของการทำความร่วมมือแบบทวิภาคีสำหรับทั่วโลกเขตการค้าเสรีจีนกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์เป็นเขตการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียและเป็นเขตการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดในประเทศกำลังพัฒนา การสร้างเขตการค้าเสรีได้อย่างรวดเร็วและอย่างราบรื่นนี้ มีปัจจัยที่สำคัญ คือ ในความร่วมมือระหว่างกัน จีนกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ต่างก็เชื่อถือซึ่งกันและกัน อำนาจผลประโยชน์แก่กัน และเกื้อกูลซึ่งกันและกันนักวิเคราะห์เห็นว่า การก่อตั้งเขตการค้าเสรีจะเป็นคุณต่อการพัฒนามิตรสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และยังแสดงบทบาทที่สำคัญในการสร้างระเบียบเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ที่เป็นสากลอีกด้วย ผลสำเร็จจากความร่วมมือระหว่างประเทศจีนกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ทำให้การเมืองภูมิภาค

นี้มีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น และเสริมสร้างมิตรสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ต่างๆ ตลอดจนขจัดความคิด “การคุกคามจากจีน” ในประเทศแถบเอเชียอาคเนย์บางแห่งลงไปเรื่อยๆ ขณะเดียวกันก็ได้ยกระดับ soft power ของจีนในประเทศเหล่านี้ด้วย⁸

5. ชาวจีนโพ้นทะเลจำนวนมากได้สร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งให้แก่ soft power ของจีน

การอพยพของชาวจีนจากจีนเข้าสู่ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์มีประวัติยาวนาน ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้พบว่าการอพยพของชาวจีนเริ่มในยุคก่อนประวัติศาสตร์ นับตั้งแต่วิทยาการด้านการเดินเรือสามารถนำพาชาวจีนออกสู่ดินแดนโพ้นทะเลได้สำเร็จ ดินแดนจุดหมายปลายทางของการอพยพของชาวจีนส่วนใหญ่ คือ ดินแดนที่ชาวจีนเรียกกันว่า “หนานหยาง” (Nanyang) หรือภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ภาคพื้นสมุทรในปัจจุบัน ซึ่งในความหมายของการอพยพสู่ดินแดนโพ้นทะเลแถบนี้อาจรวมถึงประเทศไทย เวียดนาม และกัมพูชาด้วยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน⁹ ชาวจีนเหล่านี้เมื่อมาถึงภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ก็แต่งงานกับคนท้องถิ่น มีลูกหลานเข้าไปอยู่ในสังคมอย่างรวดเร็ว บางคนทำการค้าขาย บางคนได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์กลายเป็นข้าราชการ มีบทบาทที่สำคัญทางการเมืองและ

⁸ บทบาท soft power ในอุตสาหกรรมวัฒนธรรม <<http://www.changde.gov.cn>>

⁹ ศิริลักษณ์ มาศวิริยะกุล บทวิเคราะห์เกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียอาคเนย์ <<http://www.polpacon7.ru.ac.th>>

ทางธุรกิจด้วย หลังศตวรรษที่ 20 จีนดำเนินการปฏิรูปและเปิดประเทศ จึงทำให้คนจีนจำนวนมากอพยพเข้ามาในภูมิภาคเอเชียกลายเป็นชาวจีนโพ้นทะเลรุ่นใหม่ ชาวจีนโพ้นทะเลรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ได้สร้างคุณูปการอันยิ่งใหญ่ให้กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเอเซียอาคเนย์ต่างๆ ขณะเดียวกันชาวจีนโพ้นทะเลยังได้นำวัฒนธรรมจีนเข้ามาในประเทศแถบเอเซียอาคเนย์ด้วย¹⁰ ชาวจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคเอเซียอาคเนย์มีบทบาทด้านการเมืองและวัฒนธรรมในประเทศที่ตนอาศัยอยู่ ขณะเดียวกันชาวจีนกลุ่มนี้จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับโลก มีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศในแถบเอเซียอาคเนย์ สนับสนุนและสร้างพื้นฐานให้แก่ soft power ของจีนอย่างแข็งแกร่ง

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากความร่วมมือระหว่างจีนกับประเทศในแถบเอเซียอาคเนย์ที่อย่างก้าวไป จีนจะแสดงเสน่ห์ของ soft power ของตนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และทางการทูตตลอดมา และได้รับการยอมรับจากประเทศต่างๆ ในแถบเอเซียอาคเนย์ การแสดงออกของ soft power ในด้านต่างๆ ยังเป็นภาพสะท้อนของความคิดลัทธิขงจื้อด้วย ประเทศต่างๆ ในเอเซียอาคเนย์ส่วนมากยอมรับวัฒนธรรมจีน การยอมรับวัฒนธรรมจีนสามารถช่วยจีนและประเทศเอเซียอาคเนย์ในการสร้างค่านิยมร่วมตามแบบตะวันออกขึ้น

¹⁰ หลี่ เต้ากาง, ชาวจีนโพ้นทะเลในเมืองไทยและคุณูปการของชาวจีนต่อสังคมไทย, วารสารไทยจีนศึกษา, 2001.

มาค่านิยมร่วมแบบตะวันออกหมายถึง หัวใจสำคัญของวัฒนธรรมจีน คือ he he (เหอ เหอ) ความกลมกลืน ความปรองดอง ความตกลงกันได้ (The Thought of Harmony) he(เหอ)ตัวแรกหมายถึง ความสงบ สันติ he(เหอ)ตัวที่สอง หมายถึง การเข้ากันได้ ความร่วมมือและความปรองดอง เพราะฉะนั้น he he (เหอ เหอ) จึงเป็นวิธีที่ทำให้โลกสมานฉันท์อย่างแท้จริง และเป็นอุดมคติของมนุษย์ที่แสวงหาความสัมพันธ์ระหว่าง ธรรมชาติ สังคม มนุษย์ จิตใจ และอารยธรรม ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึง ปัจจุบัน ค่านิยมร่วมแบบตะวันออกเหมาะสมกับภาวะการณ์ของจีนและ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีวัตถุประสงค์หลักซึ่งลดความขัดแย้ง ระหว่างกันและแสวงหาประโยชน์ร่วมกัน หลังจากประเทศจีนใหม่ สถาปนาขึ้น การติดต่อทางการทูตกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะ ยึดหลักห้าประการของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แพร่หลายวัฒนธรรม กระแสหลัก ซึ่งเป็น “การพัฒนาอย่างสันติ” พร้อมกันนั้นจีนก็เสนอ แนวความคิด “การสร้างโลกสมานฉันท์” ซึ่งสอดคล้องกับความคิด he he (เหอ เหอ) ทำให้ประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ลดความหวาดระแวง “การคุกคามจากจีน” ในระดับหนึ่ง การช่วยเหลือและการร่วมมือ กับประเทศแถบเอเชียอาคเนย์แสดงให้เห็นว่า จีนมีความประสงค์ที่จะ ส่งเสริมการสื่อสารระหว่างจีนกับประเทศแถบเอเชียอาคเนย์ และแก้ไข ปัญหาอย่างยุติธรรมระหว่างกัน และสร้างภาพลักษณ์ของประเทศใหญ่ที่มีความ รับผิดชอบ หากจีนกับประเทศต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ สามารถนำ ค่านิยมร่วมมาใช้ได้ดี ก็จะสามารถช่วยตนเองและประเทศใกล้เคียงสร้าง

สิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ดี ยุติความขัดแย้ง และพัฒนาร่วมกัน ทั้งยังสามารถพัฒนาเศรษฐกิจในบ้านเมืองของตนเอง จนสร้างพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการบรรลุประโยชน์แห่งชาติของตน

จากความรู้โรจน์ของ soft power จีนในด้านต่างๆ จีนกำลังพิสูจน์ความจริงให้เอเชียอาคเนย์และโลกเห็นว่า “จีนกำลังเจริญเติบโตอย่างสันติ” จีนได้เข้าร่วมในองค์กรระดับนานาชาติต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่า จีนไม่เคยคิดจะทำลายความมั่นคงและระเบียบของโลก ทฤษฎี “จีนจะเจริญเติบโตอย่างสันติ” จะชักนำจีนเพื่อแสวงหาการพัฒนา soft power ของตนต่อไป และการพัฒนา soft power ของจีนก็จะทำให้ทฤษฎีนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จีนพยายามพัฒนา soft power และ hard power ให้สมดุล ซึ่งจะสื่อความหมายให้ทั่วโลกเห็นว่า ถึงแม้การเจริญเติบโตของจีนจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่จีนก็ยังรับผิดชอบและแสดงบทบาทที่สำคัญในการรักษาความมั่นคงของโลกอีกด้วย

บรรณานุกรม

- 陈显泗. 论中国在东南亚的软实力. 东南亚研究. 2006.
- , 软实力的含义. 北京大学软实力研究组.
- , 不平凡的外交. 中国日报. 2002 年. 8 月 8 日.
- 黎道纲. 华人移民泰国及其对社会的贡献. 泰中学刊. 2001.
- 刘德斌. 软实力的由来与发展. 吉林大学学报. 2004. 第四期.

陆继鹏. 软实力与中国对东南亚外交. 世界经济与政治论

坛. 2007 年第 4 期.

ศิริลักษณ์ มาศวิริยะกุล. วิธีสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ.(ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก : <http://www.polpacon7.ru.ac.th/download/article>

ดร.สมบัติ กุสุมาวลี. วิธีสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ.(ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก : [http://www.matichon.co.th/prachachat/prachachat_](http://www.matichon.co.th/prachachat/prachachat_detail.php)
[detail.php](http://www.matichon.co.th/prachachat/prachachat_detail.php)

ข้อมูลสารสนเทศ.(ออนไลน์).

<http://www.changde.gov.cn>

<http://www.zhxwh.net/bencandy.php>

ABSTRACT

Soft Power of China: Its Influence upon Cooperation between China and Southeast Asian Countries

The core of soft power of China lies in Chinese culture. In the meantime, it also magnetizes and influences other nations. In cooperation between China and Southeast Asian countries from the past until the present time, soft power of China has long been expressing its key function. This reflects how China has exercised the soft power to support Southeast Asian countries during economic crisis, to develop cultural exchange and to generate further business with these nations. A great number of overseas Chinese in Southeast Asian countries also act as a significant resource of soft power of China. The charm of soft power of China has been praised and accepted by these countries. Meanwhile, this soft power explicitly shows how China has been prospering with peace.